

Matkailun kehittäjän ABC

Opas kuntapäätäjille ja matkailun
kehittäjille. Tuotettu Pohjoisen Saimaan
matkailualueen kehittäminen osana
Lakelandia -hankkeessa.

POHJOINEN SAIMAA

Euroopan unionin
osarahoittama

Sisällysluettelo

Johdanto 3

Matkailutoimijat ja toiminnot 4–5

Matkailun merkitys kunnalle 7–8

Matkailun trendit ja kohderyhmät 9–12

Vastuullinen matkailu 12–13

Kaavoitus ja maankäyttö 14

Infrastrukturi ja kulkuyhteydet 15–16

Reitistöt ja ulkoilupalvelut 17–18

Markkinointi ja yhteistyö 19–22

Rahoitus ja investoinnit 23

Muistilista 24

Johdanto

Matkailun kehittämiseen tarvitaan **tietoa, taitoa ja tunnetta**. Tietoa matkailun trendeistä ja matkailijoista, taitoa luoda kiinnostavia aktiviteetteja, tapahtumia ja palveluja ja tunnetta, joka välittyy viestinnässä ja jonka matkailija kokee paikan päällä kohteessa.

Heinävesi, Liperi ja Rääkkylä ovat Pohjois-Karjalan vesistöisimmät kunnat, rikas kulttuuritarjonta ja monipuoliset reitistöt. **Lähtökohdat matkailun kasvulle ovat olemassa**. Pohjoisen Saimaan onni ovat aitoja elämyksiä ja laadukkaita palveluja tuottavat yrittäjät ja yhdistykset.

Matkailun kasvu vaatii pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työtä, investointeja, tapahtumia ja markkinointia. **Yhteistyö kuntien ja toimijoiden kesken** on avainasemassa, vain yhdessä tehden voidaan luoda matkailualue, joka vauhdittaa merkittävästi matkailun kasvua koko Itä-Suomessa.

Matkailualue

Alue, jonka kohteet ja palvelut muodostavat matkailijalle kiinnostavan kokonaisuuden, esim. Pohjoinen Saimaa.

Matkailukohde

Yksittäinen nähtävyys tai luontokohde, joka houkuttelee matkailijoita, esim. Valamon luostari, Koli.

Matkailuyritys

Matkailijoille palveluja tarjoava toimija, kuten hotelli, ravintola, välinevuokraamo, opas, matkanjärjestäjä.

Matkailu- termejä

Matkailu on toimintaa, jossa ihmiset matkustavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolella olevaan paikkaan vapaa-ajanvieton, liikematkan tai muussa tarkoituksessa.

Matkailu- toimijat ja toiminnot

Matkailupalvelut

Majoitusyritykset,
kahvilat, ravintolat,
ohjelmapalvelut,
välinevuokraus,
matkanjärjestäjät.
Kuljetuspalvelut.

Kulttuuripalvelut

Tapahtumat,
museot, teatterit,
tanssilavat,
konsertit.
Kotiseutuyhdistykset.

Muut palvelut

Ruokakaupat, Alko,
erikoisliikkeet,
huoltoasemat.
Hyvinvointipalvelut.

Kunta

Satamapalvelut, reitit,
ladut, levähdyspaikat.
Jätehuolto.

Kuntalaiset.

Iloa

Matkailupalvelujen kehittäminen lisää paikkakuntalaisten palveluja ja harrastusmahdollisuuksia.

Eloa

Vetovoimaiset matkailukohteet ja onnistunut matkailumarkkinointi luovat myönteistä mielikuvaa kunnista.

Tuloa

Matkailijat tuovat tuloa matkailun ja kaupan alan yrityksille ja välillistä tuloa alihankkijoille ja työntekijöille.

Matkailun merkitys kunnalle

Matkailutulo

Matkailu tuottaa **sekä välittömiä että välillisiä tuloja**. Välillistä tuloa ovat matkailuyrityksen ostot, maksamat palkat ja verotulot.

Päivämatkailija käyttää rahaa noin 40–150 €/vrk riippuen vierailun luonteesta, tapahtumissa kävijät jättävät eniten rahaa.

Yöpyvä matkailija käyttää noin 40–150 €/vrk riippuen majoitusmuodosta, yövytäänkö sukulaisissa vai maksullisessa majoituksessa.

Kansallispuistojen ja luontokohteiden kävijät tuovat lähialueille vuosittain satoja miljoonia euroa – hyötysuhde on jopa 10-kertainen investointeihin nähden.

Hiljaisuus, rauha, luonto

Arvostetaan paikkoja, jossa ei ole tungosta. Luonnossa halutaan liikkua ympäri vuoden: pyöräily, patikointi, hiihto, lumikenkäily.

Vastuullinen ja uudistava matkailu

Vastuullisuuden merkitys kasvaa, halutaan aitoja elämyksiä ja tukea paikallista taloutta ja kulttuuria.

Kulttuuri ja ruoka

Kulttuurimatkailu kasvattaa suosiotaan. Paikallinen historia, museot ja tapahtumat yhdistettynä ruokakulttuuriin.

Matkailun trendit

Seniorit 55+ vuotta

Ruska kiinnostaa sekä kotimaisia että kansainvälisiä matkailijoita. Talvimatkailun potentiaali on murtomaahiihdossa ja talvikalastuksessa.

Lapsiperheet

Tällä hetkellä vain 25 % matkailijoista on lapsiperheitä. Osa perheistä hakee vastuullisia kohteita, joita Pohjoinen Saimaa voi tarjota.

Aktiiviset liikkujat ja kulttuurin ystävät

Vesistöt, satamat, reitistöt, tapahtumat, luostarit ja karjalainen ruokakulttuuri antavat ainekset erilaisille kohderyhmille räätälöytyihin tuotteisiin ja palveluihin.

Kohde-ryhmät

Pohjoisen Saimaan matkailun kohderyhmät perustuvat matkailija- ja matkanjärjestäjä-kyselyihin sekä alueen matkailutarjontaan

Kohderyhmät tulisi huomioida infrassa, kehittämistyössä ja markkinoinnissa.

Vastuullinen matkailu

Vastuullinen yritystoiminta on kestäväää ja kannattavaa liiketoimintaa, jossa huomioidaan suorat ja epäsuorat vaikutukset ympäröivään luontoon ja yhteisöön. Vastuullisuus luo positiivista imagoa ja vaikuttaa ostopäätöksiin myönteisesti.

Ympäristö- vastuu

Ympäristöhaittojen minimointi rakentamisessa, energiaratkaisuissa ja jätehuollossa. Hävikin hallinta ja kierrätys.

Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuu

Paikallisen kulttuurin kunnioittaminen ja elävöittäminen. Erytisryhmien työllistäminen.

Taloudellinen vastuu

Hankinnat vastuullisesti toimivilta yrityksiltä, paikallisten yritysten suosiminen. Talouden vastuullinen hoitaminen.

Uudistava matkailu

Uudistava matkailu, eli regeneratiivinen matkailu ei ainoastaan minimoi negatiivisia vaikutuksia ympäristöön, yhteisöihin ja kulttuuriin, vaan aktiivisesti edistää niiden uudistumista ja parantumista.

Kiinnostus uudistavaa matkailua kohtaan on kasvussa sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla osana vastuullista matkailua.

Esimerkkeinä uudistavasta matkailusta ovat Karelia Cottagesin Norppa-retket, joilla matkailija voi kolata talvipesiä norpille.

Jaakko Julkusen kuva Kolovedeltä.
Museoviraston Journalistinen kuva-arkisto.

Kaavoitus

Hidas lupaprosessi tai tonttipula
ajaa investoinnit muualle.

Matkailun tarpeet tulisi
huomioida osayleiskaavassa
rakentamisen ja virkistyskäytön
osalta (reitistöt).

Maankäyttö

Hyvä käytäntö on varata
kaavassa rakentamisen lisäksi
”hiljaisuuden vyöhykkeitä” eli
matkailualueita, joissa
rakentaminen on minimaalista
ja virkistyskäyttö maksimoitu.

Kaavoitus ja maankäyttö

Hyvä käytäntö olisi pysyvä
yhteistyöryhmä, jossa mukana
viranhaltijat, asiantuntijat
kuntapäättäjät ja yrittäjät.

Pysäköinti

Matkailija arvostaa riittäviä pysäköinti-
paikkoja ja hyvin varusteltuja venesatamia,
joissa on sähkön latausmahdollisuus.

Opasteet

Älyopasteet ja QR-koodit nostavat
asiakastyytyväisyyttä ja viipymää ilman
suuria investointeja.

Esteettömyys

Esteettömyys ja reittien helppokulkuisuus on
valintakriteeri yhä useammalle → esteetön
polku tuo uudet asiakasryhmät.

Infra ja kulku- yhteydet

Ylläpito ja huolto

Reittien säännöllinen huolto on välttämätöntä, kuluminen vaikuttaa turvallisuuteen ja elämykseen. Ylläpito sisältää rakenteiden (esim. pitkospuut, opasteet) tarkastuksen ja jätehuollon.

Maisema-arvot

Reitit tulisi linjata korostamaan näköaloja ja vetovoimatekijöitä minimoiden ympäristöhaittoja. Avohakkuuta tulisi välttää. Tulisi suosia monikäyttöreittejä esteettömyys huomioiden.

Reitistöjen merkitys matkailussa

Patikointi-, pyöräily-, melonta- ja hiihtoreitit, ovat keskeisiä matkailun vetovoimatekijöitä.

Ne pidentävät matkailijoiden viipymää, tuovat matkailutuloa ja mahdollistavat uusia palveluja (välinevuokraus, opastukset).

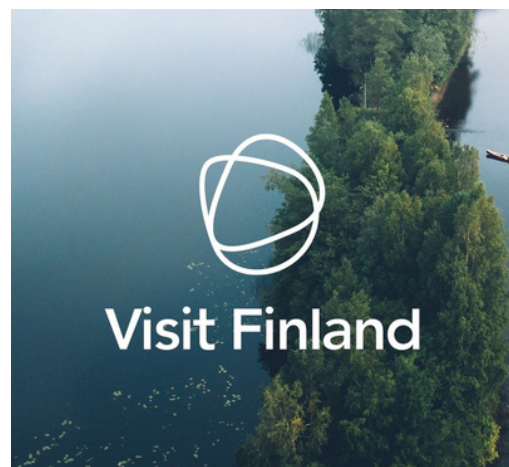
Kunta- ja aluemarkkinointi

Kuntien oma ja alueellinen markkinointi suoraan ja kehittämishankkeiden kautta. Pohjoinen Saimaa -matkailualueen yhteismarkkinointi.

Pohjois-Karjalan markkinointi

Pohjois-Karjalan markkinoinnista erityisesti kansainvälisille markkinoille vastaa kuntien rahoittama Business Joensuu Oy/VisitKarelia.

Valtakunnallinen markkinointi

Työ- ja elinkeinoministeriön Business Finland/Visit Finland rakentaa Suomi-brändiä kansainvälillä markkinoilla.

Matkailu- markki- nointi

Pohjois-Karjalassa kirjattiin vuonna 532.478 yöpymistä, joista ulkomaalaisia oli 45.625 (8,57 %). Suurimpina ryhminä saksalaiset ja ruotsalaiset.

Visit Finlandin aluejako

Visit Finland vastaa alueellisten organisaatioiden kanssa kansainvälisestä matkailumarkkinoinnista. Suomi on jaettu suuralueiseen: Lappi, Järvi-Suomi (Lakeland), Rannikko ja saaristo ja Helsingin seutu.

Pohjoinen Saimaa ja Pohjois-Karjala kuuluvat Järvi-Suomeen, jonka ydinviestejä ovat: järviluonto, rauha, hiljaisuus ja kulttuuriperintö. Lakeland-suuralue tarjoaa väylän matkanjärjestäjille ja kansainvälisille kampanjoille.

Menestyminen kv-markkinoilla edellyttää yrityksiltä vahvaa osaamista ja kiinnostavia tuotteita sekä oikeiden kohderyhmien, markkinointikanavien ja -keinojen löytämistä.

Yhteistyö

Matkailija ei mieti kuntarajoja, hän hakee ensisijaisesti elämyksiä ja palveluja. Erityisesti pienet toimijat ja kunnat hyötyvät yhteistyöstä.

Yritysten välinen yhteistyö

Yritysten yhteiset palvelut, tuotteet ja matkapaketit. Esim. majatalosta majataloon hiihtovaellukset.

Yritysten ja kuntien välinen yhteistyö

Yhteismarkkinointi, yhteiset hankkeet, investoinnit, kaavoitus ja reitistöjen ylläpito.

Yritysten, yhdistysten ja kuntien välinen yhteistyö

Yhteismarkkinointi, yhteiset hankkeet ja tapahtumat. Esim. avoimet matkailuillat, kuntalaisten osallistaminen.

Kuntien välinen yhteistyö

Yhteismarkkinointi ja kehittäminen, hankkeet. Esim. Pohjoisen Saimaan matkailualueen kehitys.

Julkinen rahoitus

Valtio, EU ja alueelliset toimijat rahoittavat hankkeita, joissa kunta ja yritykset tuovat omarahoituksen (esim. 20 %).

Yksityiset investoinnit

Kunnat voivat houkutella ja tukea tarjoamalla tontteja, lupia, infraa ja yhteismarkkinointia.

Julkisen ja yksityisen kumppanuus

Yhteistyömalli, jossa kunta esim. tekee matkailualueen suunnitelman ja yksityinen taho rahoittaa rakentamisen.

Rahoitus

Kunnat voivat saada rahoitusta investointeihin ja kehittämistyöhön, jossa edistetään erityisesti kestäväää kasvua, digitaalisuutta ja ympäristöystävällisyyttä.

Muistilista

1. Onko matkailu elinkeinostrategiassa kirkkaana painopisteenä?
2. Huomioidaanko matkailu ja virkistyskäyttö kaavoituksessa?
3. Toimivatko infrastruktuuri ja reitistöjen ylläpito?
4. Löytävätkö matkailijat palvelut helposti digikanavista?
5. Edistetäänkö aktiivisesti matkailutoimijoiden yhteistyötä?
6. Kuullaanko yrittäjiä ja yhdistyksiä tasavertaisesti?
7. Edistetäänkö vastuullista ja uudistavaa matkailua?
8. Hyödynnetäänkö rahoitusinstrumentteja systemaattisesti?

Lähteet

Matkailun kasvu ja matkailutulo

dmo.visitkarelia.fi/yhtio/kasvustrategia-2020-2030/

www.visitfinland.fi/suomen-matkailudata/matkailun-vaikuttavuus?

www.metsa.fi/vapaa-aika-luonnossa/hyvinvointia-luonnosta/taloushyotyja-luonnosta/kansallispuistojen-hyotyja-paikallistalouteen/

Vastuullinen matkailu

<https://www.reilumatkailu.fi/mita-on-reilu-matkailu/>

<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu>

www.sustainability.booking.com/_files/ugd/6b9913_995db413ddd14806b31e876d469e1ed3.pdf

Kaavoitus

<https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/yhdyskunnat-ja-maankaytto/kaavoitus>

Infrastrukturi ja kulkuyhteydet

<https://vayla.fi/etusivu>

<https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>

Reitit

<https://www.suomenlatu.fi/yhdistyksille/vaikuttaminen/reittien-kehittaminen.html>

<https://www.luontoon.fi/fi/lajit/retkeily-ja-ulkoilu/kartta>

Markkinointi ja digitaaliset kanavat

<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/digitaalisuus>

www.pohjoinensaimaa.fi

[www.visitkarelia](http://www.visitkarelia.fi)

Rahoitus ja hankkeet

<https://tem.fi/julkista-tukea-matkailun-kehittamiseen>

<https://leadersuomi.fi/>

<https://rakennerahastot.fi/-/uudistuva-ja-osaava-suomi-2021-2027-ohjelma-suomen-matkailuelinkeinon-kehittajana>

<https://dmo.visitkarelia.fi/hankkeet/matkailuhankkeet-pohjois-karjalassa/>

Oppaan tekijät

Euroopan unionin
osarahoittama

Opas on tuotettu Pohjoisen Saimaan matkailualueen kehittäminen osana Lakelandia -hankkeessa.

Toteutusaika: 1.8.2023 – 31.12.2025

Budjetti: 569.446,00 €

Rahoittaja: EAKR (Euroopan aluekehitysrahasto) 75 %

Toteuttajat/rahoittajat 25 %:

Lipertek Oy (Liperin kunta)

Heinäveden kunta

Rääkkylän kunta

Business Joensuu

Matkailutoimijat

Lipertek

**BUSINESS
JOENSUU**

A woman with long dark hair is smiling while swimming in dark, rippling water. She is wearing a grey knit beanie with a small flag on top. The background is a bright, overexposed sky and water surface.

POHJOINEN SAIMAA